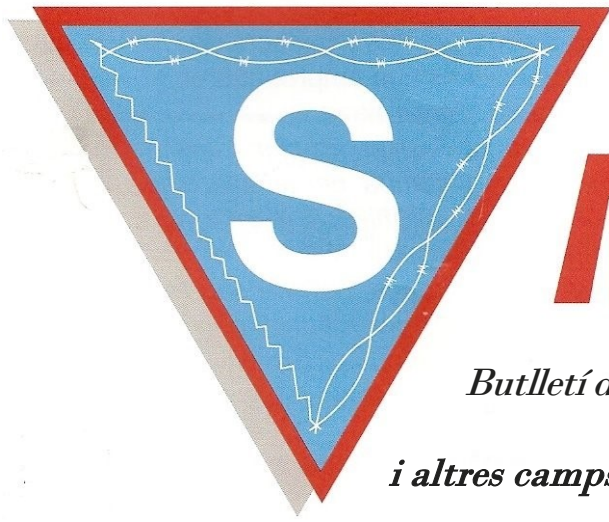

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · Cap als 75 anys de l'alliberament.
 - Crida de Mauthausen.
- 2 · Comitès Internacionals. Declaració de Madrid.
- 3 · COL·LABORACIONS:
 - Deportats espanyols a Auschwitz.
- 4 · INFORMACIONS:
 - Publicació noms d'espanyols morts a Mauthausen i Gusen..
- 5 · Recuperació nacionalitat espanyola, jueus sefardites.
 - Reunió amb el President del Govern en funcions.
 - Conveni amb el Ministeri de Justícia.
- 6 · Exposició: 1939, exili republicà.
 - Reunió del CIM a Émpoli.
 - Futur del camp de Gusen.
- 7 · Carretera a Gusen.
 - Cens deportats de Terrassa.
 - Memorial resistència a Peniche (P).
 - Convocatòria premis Marcel·lí Garriga i Montserrat Roig.
 - Premio "Trece Rosas".
 - V Trobada d'ajuntaments Xara "Mai Més".
- 8 · II Trobada IES Xarxa a València.
- 9 · HOMENATGES.
- 10 · ACTIVITATS I EXPOSICIONS.
- 11 · Assemblea de Rivesaltes.
- 12 · Recordem a...
 - Subscripció restauració monument Memorial de Mauthausen.
 - Acròstic temàtic n° 20.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona
Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

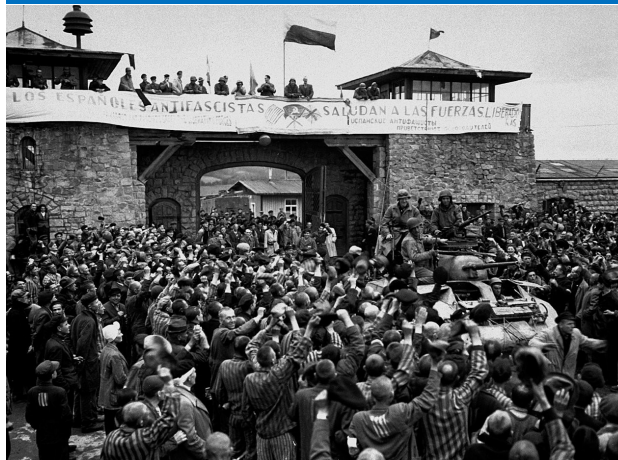
REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

Cap als 75 anys de l'alliberament

El nostre combat

L'ascens electoral de la formació d'extrema dreta al nostre país ens encamina a emprendre decidides accions de denúncia davant els atacs als drets de les dones, els emigrants, el col·lectiu LGTBI..., a més d'atemptar contra els avenços, llargament reclamats, en favor de la memòria democràtica. VOX, pel seu origen i la seva composició, és un reducte de franquistes i grups neonazis que, amb mentides i deformacions de la realitat, ha aconseguit calar en sectors de la població, la majoria

dels quals no són conscients els retrocessos que significaria l'aplicació de les seves propostes. Veure l'article publicat a Público el dia 24 de novembre:

<https://blogs.publico.es/dominiopublico/30226/mirar-al-pasado-para-que/>

Emprenguem combat contra la demagògia i la vulneració dels més elementals Drets Humans, combat que necessita de moviments i accions unitàries per plantar cara als que miren al passat dictatorial del nostre país per

emular-lo, en comptes de denigrar-lo per construir el futur que van desitjar els nostres deportats, un món lliure, just i en pau. L'any 2020 es compleixen 75 anys de l'alliberament dels camps de la mort, i davant les amenaces i atacs de l'extrema dreta a la memòria i dignitat de les víctimes, ens reafirmem en la línia iniciada pels Comitès Internacionals, missatge i lluita conjunta. En aquest sentit, reproduïm dos importants documents, la **Crida de Mauthausen** i la **Declaració de Madrid**.

Crida de Mauthausen

Fou enviada al maig de 2019 pels Comitès Internacionals dels Camps de Concentració i Extermini Nazis als membres de Parlament Europeu en sis idiomes, amb una llarga llista de signants, de la qual ressenyem l'organització a la qual pertanyen: Comitè Internacional de Mauthausen, Mauthausen Komitee Österreich, Bewusstseinsregion Mauthausen-Gusen-Langenstein, ANED (Associazione Nazionale Ex Deportati Nei Campi nazisti), Comitè Internacional d'Auschwitz, Comitè Internacional Buchenwald-Dora et Kommandos, Comitè Internacional de Dachau,

FIR: International Federation of Resistance Fighters, Amicale de Flossenbürg, Comitè Internacional de Natzweiler-Struthof CIN, Amicale Internationale KZ Neuen-gamme, Internationales Ravensbrück Komitee, Comitè Internacional de Sachsenhausen.

"El 5 de maig de 2019, amb motiu de les cerimònies internacionals que commemoren l'alliberament del camp nazi de Mauthausen a Àustria, els representants dels Comitès Internacionals dels Camps de Concentració i d'Extermini Nazis van pujar els 186 graons de l'escala de la mort,

emblema del Camp de Mauthausen, per reafirmar el seu compromís amb la protecció dels llocs del Memorial i el seu lliure accés a el públic.

Avui, volen fer la següent declaració:

"Hereus de la memòria dels presoners dels camps de concentració i extermini nazis i dels valors que van defensar - sovint fins a la seva mort- nosaltres, els representants dels Comitès Internacionals dels Camps d'Extermini i Concentració nazis, profundament preocupats per les polítiques nacionalistes, populistes i xenòfobes dutes a terme per diversos governs dels estats del nostre continent, tenint en compte que aquestes polítiques estan en profunda contradicció amb l'esperit dels diferents juraments fets pels presoners després del seu alliberament i, en particular amb els de Mauthausen i Buchenwald, avaluant la greu amenaça que aquestes polítiques representen per al nostre destí col·lectiu donades les seves crides a la violència, a l'odi i a les pràctiques antidemocràtiques, considerem que és el nostre deure cridar l'atenció del Parlament Europeu:

- sobre el perill de les derives polítiques i humanitàries a les quals estem assistint avui dia.

- sobre el qüestionament dels valors fonamentals que, després de la Segona Guerra Mundial, van servir com a base per al projecte de construir una Europa pacífica i tolerant i preocupada pel progrés social i decididament vigilant amb el compromís perquè les arrels del mal nacionalsocialista mai tornin a créixer.

- sobre el fet històric que l'Europa d'avui va néixer molt abans de la signatura del Tractat de Roma: va néixer a les entranyes del patiment dels camps nazis, en els cors i les ments d'aquelles desenes de milers d'homes i dones, de tota una Europa ocupada i devastada pel nacionalsocialisme.

Com a dipositaris de la memòria de les víctimes dels camps nazis, instem a tots els europeus a oposar-se al discurs d'odi, a les ideologies nacionalistes, racistes, xenòfobes, antisemites, així com a la il·lusió mantinguda pels polítics demagògics que la seva prosperitat i la seva felicitat podria basar-se en el rebuig de l'altre amb el pretext del seu origen ètnic, les seves creences o les seves conviccions polítiques.

Us reclamem que es tinguin en compte les terribles lliçons de la història del segle passat, i es mantinguin vius els valors de pau, diàleg, solidaritat, respecte pels drets i la dignitat de la persona humana, que ens van llegar els homes i dones que van sobreviure a l'infern nacionalsocialista.

"Indigneu-vos!" ens va instar Stéphane Hessel, supervivent de camps de concentració nazis, diplomàtic i gran humanista; el qual, al costat de René Cassin, va ser un dels autors del text de la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides el 1948.

Indignem-nos i recordem, per tal que puguem actuar millor i reaccionar junts".

Declaració de Madrid acordada pels Comitès Internacionals

La 4a reunió dels Comitès Internacionals es va celebrar el dia 2 de novembre de 2019, a la seu de el Ministeri de Justícia a Madrid; hi van participar els Comitès Internacionals d'Auschwitz, Buchenwald-Dora, Dachau, Mauthausen, Natzweiler-Struthof, Neuengamme, Ravensbrück i Sachsenhausen i les associacions: Associazione Nazionale Ex Deportati nei Campi nazisti (ANED), International Freedom Fighters Federation (FIR) i la International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA). Les activitats per a la preparació i la celebració d'aquesta reunió es van realitzar de conformitat amb el conveni subscrit amb el Ministeri de Justícia del Govern d'Espanya del 30 d'agost del 2019.

La subsecretària de Justícia, Cristina Latorre, amb el seu equip de protocol, va rebre tots els representants i va obrir la reunió amb unes paraules de benvinguda, tot recordant el compromís de l'actual govern d'Espanya en la defensa dels valors democràtics i va enumerar les iniciatives realitzades com agraïment i reparació als més de deu mil espanyols que van ser deportats als camps de concentració nazis, dels quals més de cinc mil van perdre-hi la vida.

Entre els temes tractats: reaccions a la Crida de Mauthausen enviada als membres de Parlament Europeu (PE) el maig de 2019 i contactes a realitzar amb el nou PE i la nova Comissió Europea; posicionament comú davant la resolució del 19 de setembre de 2019 del PE sobre la importància de la memòria europea per al futur d'Europa; presentació de la nova ruta cultural Via Memòria Mauthausen; organització del 75è aniversari dels alliberaments dels camps de concentració nazis el 2020; programa Memòria del Món de la UNESCO, amb la presentació dels juraments de Mauthausen, Buchenwald, etc.; estratè-

Reunió dels Comitès Internacionals a Madrid

gia a llarg termini de les nostres organitzacions.

El text de la Declaració de Madrid és el següent:

"Reunits a Madrid el 2 de novembre de 2019, –en vigílies del 75è aniversari de l'alliberament dels camps–, nosaltres, presidents i secretaris generals dels Comitès Internacionals dels camps de concentració i d'extermini nazis, saludem el treball realitzat per les autoritats espanyoles i l'Amical de Mauthausen i altres camps per al reconeixement dels republicans espanyols deportats als camps nazis.

Havent examinat la resolució de Parlament Europeu del 19 de setembre de 2019 sobre **la importància del record europeu per al futur d'Europa** (2019/2819 RSP), expressem la nostra més profunda preocupació per la visió errònia de la història del segle XX que figura en aquest text. Veiem aquesta resolució com un intent de posar a les víctimes del terror nazi i de l'estalinisme en una situació desigual sota el terme irreflexiu de "totalitarisme". Sempre ens

Participants a la reunió de Madrid

inclinarem amb el més profund respecte davant el sofriment de les víctimes de l'estalinisme, però no podem acceptar cap intent d'equiparar les víctimes de l'estalinisme i del nazisme o d'enfrontar a un grup contra l'altre.

No podem acceptar que les bases filosòfiques dels camps nazis, on va prevaler la violència sistèmica, així com el racisme i l'antisemitisme que va conduir a l'extermini a nivell industrial de grups ètnics sencers –homes, dones i nens–, no s'esmentin en aquesta resolució.

Esperem poder fer la nostra contribució perquè, amb motiu del 75è aniversari de l'alliberament dels camps i el fi-

nal de la Segona Guerra Mundial, els membres del Parlament Europeu elaborin **una nova resolució respectuosa amb la memòria** de totes les víctimes del nazisme i dels importants missatges que ens van deixar; una resolució que demostrï un clar compromís de Parlament Europeu **contra** el racisme, l'antisemitisme, el nacionalisme i l'exclusió i una postura inequívoca **a favor** dels Drets Humans, la solidaritat i una actitud d'obertura cap a l'altre.

Reafirmem la nostra petició de compliment total de la resolució del Parlament Europeu de l'11 de febrer de 1993 sobre la protecció europea i internacional dels camps de concentració nazis com a monuments històrics.

Acolлим amb satisfacció la iniciativa presa pel Comitè Internacional de Mauthausen de presentar una nova ruta cultural en el marc de el programa específic del Consell d'Europa: aquest itinerari pretén fer visible la història en la geografia i en l'espai europeu. Documentar la xarxa europea del terror nazi, ja sigui en els camps de concentració i d'extermini nazis com en els guetos i durant les marxes de la mort.

Celebrem **el compromís de molts joves europeus** a favor de la memòria de les víctimes dels camps nazis. Els animem a continuar la seva lluita pacífica per la preservació dels valors de la llibertat, el respecte dels drets humans i la solidaritat internacional, que ens van llegar els deportats i internats i que han sustentat la construcció d'Europa".

COL·LABORACIONS

Deportats polítics espanyols a Auschwitz

Joan M. Calvo, Alex Rigol i Marta Simó

A dia d'avui s'han identificat 69 registres personals d'espanyols en aquest camp de Polònia, dels quals més de la meitat corresponen a jueus d'origen espanyol i 30 formen part del col·lectiu de deportats polítics; 18 d'ells van ser deportats directament a Auschwitz en combois que van partir de França i la resta van arribar procedents d'altres camps nazis. En aquest grup hi ha tres dones i s'han comptabilitzat 10 morts.

Per personificar el drama d'aquest col·lectiu ens ha semblat oportú presentar dues notes biogràfiques. La primera correspon a un lluitador antifeixista de la Guerra d'Espanya, que va partir cap a l'exili, va ser detingut pels alemanys i posteriorment deportat. La segona nota correspon a una emigrant econòmica que estava establerta a França i que per la seva participació en la Resistència va ser detinguda i posteriorment deportada.

Pedro Monter Ferris

Va néixer a Binaced (Osca) el 12 d'agost de 1900. Es va traslladar a Sabadell el 1927, on es va casar amb Esperanza Fernández Santín que havia arribat a aquesta ciutat el 1922 des de la seva localitat de naixement, Ruitelan (Lleó). El matrimoni va tenir dos fills, Antònia (1932) i Alfredo (1938).

Segons consta en la documentació consultada, Ramon treballava de "peó agrícola", tot i que segons Francesc (fill d'Antonia), el seu avi "treballava muntant torres elèctriques" i segons va sentir explicar a la seva àvia militava al POUM o a la CNT, dada que no pot precisar amb exacti-

tud.

El Pedro va haver de marxar a l'exili i l'Esperança va haver de fer-se càrrec dels dos nens i de la seva mare. La situació de penúria la van obligar, el 1946, a acollir-se als beneficis de l'obra dels "Huérfanos de la Red Nacional y de la Guerra", on se'ls va obrir un expedient en el qual va aportar un certificat de defunció del Pedro, expedit per la Policia Política Estatal de Klagenfurt que notificava la mort a Auschwitz, el 22 de febrer de 1943.

La família del Pedro va tenir coneixement de la defunció, però amb el pas el temps i amb el silenci i la por durant els anys de la dictadura franquista, van oblidar el lloc de la seva mort. No va ser fins a maig de 2010, quan Francesc ha conegut l'itinerari real del seu avi, podent comprovar que la seva trajectòria va ser una mica particular, si la comparem amb la resta de republicans espanyols. Segons consta a l'arxiu de Dachau, va ingressar en aquest camp el 7 de juliol de 1941 com "Presoner espanyol" (Rotsparier), cas atípic, ja que cal recordar que des de l'estiu de 1940, els republicans identificats per la Gestapo en els camps de presoners de guerra, van ser deportats a Mauthausen. En aquelles dates tan sols un espanyol havia estat deportat a Dachau i 14 ho van ser el 1941, dels quals la meitat provenia de Mauthausen i els altres set van arribar-hi com a primera destinació, entre ells Pedro, desconegent fins al moment, com va ser el punt de partida de la seva deportació.

Feliciano Pintos Navas

Feliciano va néixer el 9 de juny de 1914 a El Barraco (Àvila). Es desconeix el moment i les circumstàncies particulars que la van portar a França seguint el corrent migratori, de caràcter econòmic, que es va produir durant aquesta època. El 1936 es va casar amb Joseph Raymond Bierge i va adoptar aquest cognom, pel que va ser coneguda des de llavors com Feliciano Bierge.

Durant la Guerra d'Espanya, els Bierge van dur a terme diferents accions solidàries amb la població civil republicana. Després de l'ocupació alemanya es van instal·lar de forma clandestina a Villenave d'Ordon, a prop de Bordeus i es van vincular orgànicament als Franco Tiradors i Partisans Francesos (FTP) de la Gironde. A casa es van instal·lar de forma clandestina un parell d'impremtes des d'on sortien els diaris i octavetes per repartir en fàbriques i poblacions properes. Feliciana era també l'agent que garantia la connexió del responsable de propaganda de la regió amb l'Estat Major, proporcionant armes i informació.

Traïts per un company, van ser detinguts el juliol de 1942. Joseph va ser afusellat el 21 de setembre del mateix any, i Feliciana jutjada i empresonada a la presó de Romainville des d'on, al costat d'altres companyes, va ser traslladada a Compiègne per a la seva posterior deportació. El 24 de gener de 1943 es va formar el que seria l'únic transport amb detingudes polítiques franceses amb destinació a Auschwitz. Allí van viatjar Feliciana i dues espanyoles,

María Alonso i Lucía Martín, també pertanyents a les FTP.

Feliciana va romandre a Auschwitz fins el 1944, quan amb altres 30 deportades del seu grup van ser transferides a Ravensbrück. A causa de l'avanç de les tropes soviètiques, els nazis van evacuar aquest últim camp a principis de gener i van traslladar a 2.500 presoneress a Mauthausen, entre elles a Feliciana. Allí va romandre fins al 22 d'abril, data en què les autoritats del camp van lliurar a un grup de deportats i deportades d'origen francès a la Creu Roja Internacional.

Feliciana va tenir la fortuna de ser una de les supervivents, però la seva història s'esvaeix en l'anonimat i a la seva biografia només podem afegir que va poder refer la seva vida a Bordeus, es va casar en segones núpcies, passant a anomenar-se Mme. Labrugère, i va testimoniar la seva actuació en la Resistència i les seves experiències en els camps nazis. Va morir l'11 de gener de 1996.

INFORMACIONS

Publicació dels noms i cognoms dels espanyols republicans morts a Mauthausen i Gusen

El passat 9 d'agost, la magistrada-jutge encarregada de Registre Civil Central va publicar al Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) un edicte amb el llistat de 4.427 espanyols que van ser assassinats entre 1940 i 1945 en el camp de concentració de Mauthausen (Àustria) i altres subcamps que en depenien, entre ells el de Gusen, perquè puguin ser inscrits com a morts, condició que fins ara no s'havia fet de forma col·lectiva.

La informació, recollida per la Direcció General dels Registres i de l'Notariat, procedeix dels 10 llibres corresponents, que es custodien a la seu del Registre Civil Central, i que contenen els certificats de defunció dels ciutadans espanyols morts que, a principi de la dècada dels 50, va enviar el govern francès i que el règim franquista va deixar arraconats per evitar que els familiars de les víctimes poguessin reclamar compensacions tant a Alemanya com a França.

Per a la nostra associació, aquest reconeixement, més de quatre dècades després de la fi de la dictadura franquista i de l'aprovació de la Constitució espanyola, té un sentit històric fonamental que ha de servir per a reflexionar so-

bre l'herència del franquisme en el sistema actual. Un sistema que no ha fet una petició pública de perdó, que no ha reconegut el seu deute amb les víctimes espanyoles del nazisme, i que ha amagat la responsabilitat i complicitat de l'Espanya franquista amb la deportació dels espanyols republicans i l'extermini dels jueus europeus.

Aquesta publicació al BOE és una mostra de la voluntat política d'aquest govern i suposa el primer reconeixement oficial i administratiu a les víctimes espanyoles del nazisme. Amb la inscripció de defunció s'assumeix la competència per deixar constància de fets relatius a espanyols esdevinguts a l'estranger i més encara per als que van morir com a "apàtrides" i es reconeix que Espanya va tenir notificació oficial de la defunció d'aquests ciutadans espanyols; informació ocultada per part dels successius governs tant de dretes com d'esquerres que van violar la normativa administrativa penal al no procedir a inscriure els certificats de defunció corresponents i, en conseqüència, queden pendents les investigacions de les responsabilitats polítiques, administratives i penals dels qui ho van ocultar i no van actuar segons les lleis vigents. Un tímid esforç va ser la creació d'un portal web específic de la deportació republicana espanyola emparat pel Ministeri de Cultura el 2006 i la posterior publicació, a la web de el Ministeri de Justícia, de les còpies digitals d'aquells certificats de defunció.

L'Amical lliura al registre civil el llistat d'espanyols morts a tots els camps nazis

Dins el termini de lliurament d'al·legacions –la publicació al BOE preveia el termini d'un mes per presentar les possibles al·legacions, termini que va ser ampliat el 9 de setembre i finalitzava el 9 d'octubre–. Concha Díaz, vicepresidenta, lliura al Registre Civil Central el 7 d'octubre la llista de tots els morts en els camps nazis. El llistat ha estat elaborat per un grup de treball coordinat per Juan M. Calvo, historiador i membre de la junta directiva. La documentació va ser recollida per la magistrada-jutge, Amalia Basanta, i el director general dels Registres i del Notariat, Pedro Garrido.

D'esquerra a dreta: Pedro Garrido, Concha Díaz, Amalia Basanta,

Recuperació de la nacionalitat espanyola per als jueus sefardites

La nostra sòcia Cristina Calandre Hoenigsfeld en un comunicat ens ha fet arribar la seva satisfacció per la publicació de l'anterior llista dels deportats espanyols morts a Mauthausen i Gusen, a la qual acompanya el llistat dels jueus sefardites i els requisits per obtenir la nacionalitat espanyola.

"Als jueus sefardites se'ls reconeix com a espanyols, segons la Llei 12/2015 de 24 de juny de 2015, que reconeix

el deute d'Espanya amb els jueus expulsats pels Reis Catòlics i amb els exterminats durant l'Holocaust, però com ja hem dit en nombroses ocasions, quan fa referència als diplomàtics franquistes que van salvar alguns jueus, oculta que hi va haver normativa antisemita, com la de pas de fronteres d'11 de maig de 1939, que impedia als jueus que fugien de l'Holocaust passar a Espanya (...). Espanya sempre ha tractat de blanquejar la seva participació en l'Holocaust, propagant el mite dels diplomàtics "salvadors de jueus", però ara ja se sap que no només va condemnar els 10.000 republicans a la deportació i l'extermini, no reconeixent-los com a espanyols, sinó que no va fer res pels jueus nascuts a Espanya, que van acabar a Auschwitz".

Reunió a Madrid amb el President del Govern en funcions

El 26 d'agost a Madrid, el President de Govern en funcions, Pedro Sánchez, la ministra de Justícia en funcions; Dolores Delgado, i el secretari executiu de l'PSOE de Memòria Històrica, Fernando Martínez, van celebrar una trobada amb representants d'Associacions de Memòria Històrica de diferents comunitats autònomes (Andalusia, Aragó, Catalunya, Extremadura, Galícia, Navarra, País Valencià i País Basc), juntament amb l'Amical de Mauthausen i altres camps (representada per la seva vicepresidenta, Concha Díaz Berzosa), l'Associació de Descendents de l'Exili Republicà Espanyol, l'Associació d'Ex presos polítics, ARMH, la Federació Estatal de Fòrums per la Memòria i la Plataforma per la Comissió de la Veritat.

L'objectiu d'aquesta reunió era recaptar opinions sobre la reforma de la Llei de Memòria Històrica registrada pel PSOE al Congrés de Diputats, el passat 30 de juliol. La ministra de Justícia va emfatitzar que aquesta llei és un eix important en la política del govern presidit per Pedro Sánchez, com ho demostra la creació de la Direcció General de Memòria Històrica, al temps que va fer un balanç del què s'ha fet i va plantejar les accions per als propers anys. Fernando Martínez, durant la seva intervenció, després d'agrair l'assistència dels representants de les associacions que "són un referent en matèria de MH", va exposar que l'objectiu de la reunió era analitzar els suggeriments de les associacions per a la seva inclusió en el programa d'un govern progressista, emfatitzant que "sense un govern progressista, la MH no existeix".

Dolores Delgado va criticar els 7 anys perduts, "buits", de les anteriors legislatures, va destacar l'objectiu de treballar per la MH, com ho demostra la creació de la Direcció General, dependent de el Ministeri de Justícia, i ha reiterat la voluntat d'incorporar al seu programa de MH suggeri-

ments plantejats per les associacions.

Pedro Sánchez va exposar que la memòria històrica ha de ser la bandera en la situació política actual, amb l'auge dels partits d'extrema dreta a Espanya i altres parts de món i que s'han de reivindicar els valors de l'Espanya republicana que atorgarien a país un paper destacat en el panorama internacional.

En el torn d'intervencions, la vicepresidenta de l'Amical, Concha Díaz, va exposar les iniciatives més importants, dutes a terme en col·laboració amb el Ministeri de Justícia per a les víctimes espanyoles del nazisme: la fixació del 5 de maig com a dia d'homenatge als espanyols deportats; la participació els dies 4 i 5 de maig de la ministra de Justícia en els actes internacionals d'homenatge als deportats a Gusen i Mauthausen, amb el desig que l'any 2020, 75è aniversari de l'alliberament dels camps nazis, el president de govern Pedro Sánchez ens acompanyi; i la publicació de la llista de deportats morts en els camps de concentració de Gusen i Mauthausen, per a la seva inscripció al Registre Civil com a espanyols morts.

A continuació, va detallar les reivindicacions pendents per a les víctimes espanyoles del nazisme:

- * El seu reconeixement jurídic com a víctimes, com estableix el dret penal internacional.
- * La incorporació en els currículums de el sistema educatiu del coneixement de la deportació republicana, amb la consegüent formació de professorat.
- * La promoció dels viatges dels joves als camps de concentració nazis.
- * El suport institucional a la conservació dels memorials dels antics camps de concentració nazis, a la representació de l'Amical a les reunions i decisions dels Comitès Internacionals dels camps de concentració nazis, i a les celebracions dels actes internacionals d'alliberament, organitzats pels Comitès Internacionals.

Conveni de col·laboració entre el Ministeri de Justícia i la Amical

El 30 d'agost es va signar el conveni de col·laboració amb el ministeri de Justícia representat per la subsecretària de Justícia, Cristina Latorre Sancho, per al desenvolupament de les següents activitats: l'organització a Espanya de reunions dels Comitès Internacionals dels Camps de Mauthausen, Buchenwald i Sachsenhausen; l'elaboració, edició i difusió de materials sobre l'experiència viscuda pels espanyols deportats i morts en els camps de concen-

tració nazis; el disseny i impuls de projectes de conscienciació perquè no es repeteixin les atrocitats viscudes pels espanyols en aquests camps; la traducció de documents relatius a la memòria dels internats al castellà; el disseny i l'organització d'exposicions itinerants sobre la memòria dels deportats i deportades així com la creació i actualització dels materials; la protecció de l'arxiu i la documentació escrita o audiovisual del fons de l'Amical; la coordinació amb el Ministeri d'Educació, per a la millora i l'impuls dels continguts de memòria en els currículums educatius adequats, i amb l'Institut Cervantes, per a la projecció a l'exterior de les activitats culturals i educatives, relacionades amb aquesta temàtica.

Col·laboració amb l'exposició "1939: Exilio republicano español"

Dolores Delgado, Ministra de Justicia en funciones, i José Luis Ábalos, Ministro de Fomento en funciones, van inaugurar el 4 de desembre aquesta exposició organitzada pel Ministeri de Justicia, amb la col·laboració de la Comissió Interministerial per a la Commemoració del 80è aniversari de l'Exili Republicà Espanyol dirigit per la Subsecretària de Justicia, Cristina Latorre, a la sala "la Arquería" del Ministeri de Fomento a Madrid. Aquesta magnífica exposició, en la qual ha col·laborat l'Amical, traça un ampli recorregut històric amb documents, fotografies, objectes —entre ells, objectes dels deportats Eliseu Villalba Nebot i Ramon Mateu Gené, cedits per les seves filles Mª Lluï-

sa Villalba Insa i Madeleine Mateu—, pel·lícules, material radiofònic i fotogràfic —fotografies de Robert Capa, David Seymour, Agustí Centelles, Francesc Boix (de l'alliberament de Mauthausen i de després de la II GM)—, enregistraments de lectures, cartells, llibres i més de mig centenar de quadres. L'exposició ofereix una vasta panoràmica de la llarga i complexa història de l'exili republicà que ha estat silenciada i perseguida durant el franquisme.

Reunió del Comitè Internacional de Mauthausen a Émpoli (Itàlia)

El 19 d'octubre es va reunir el CIM a Empoli (Itàlia) per iniciativa de l'Associazione Nazionale Ex Deportati nei Campi nazisti (ANED), en el qual es van discutir els següents assumptes: avaluació de la cerimònia d'alliberament 2019, definir la cerimònia internacional de l'any 2020 amb major implicació de joves de totes les nacions,

revisió del concepte de Laurent Laidet presentat per Jean-Roussel per a l'exposició de la història del CIM, anàlisi de la situació del projecte Via Memoria Mauthausen (VMM), discussió de la resolució de Parlament Europeu del 19 de setembre sobre la importància del record europeu per al futur d'Europa (2019/2819 RSP), i revisió de la reunió dels Comitès Internacionals a Madrid el 2 de novembre. El 20 d'octubre es va realitzar una visita guiada al Memorial italià d'Auschwitz a Florència.

El futur del camp de Gusen

El dia 13 de novembre de 2019, els diputats Eva Blimlinger i David Stögmüller van adreçar un seguit de preguntes al Ministeri Federal de l'Interior d'Àustria en relació amb l'estudi i compra del KZ de Gusen. Oferim un resum de la seva intervenció.

En primer lloc explicaren que els terrenys del camp, després de l'alliberament no van ser transformats en Memorial com a Mauthausen, sinó que durant l'ocupació soviètica s'utilitzaren per a l'obtenció de granit. A principis dels anys 1960, per iniciativa de les associacions de supervivents, sobretot de França i Itàlia, es va crear el Memorial al voltant de l'antic crematori, però a la major part del territori es va construir una gran urbanització. La República d'Àustria es feu càrrec del Memorial des de 1997 i, el 2004, sota la responsabilitat del Ministeri Federal de l'Interior, s'obrí un petit centre de visitants amb una exposició sobre la història del camp.

Algunes parts del camp: l'edifici d'entrada, dos barracots de reclusos i dos edificis de les SS, encara es mantenen, parcialment reconstruïts. Igualment es conserven instal·lacions adjacents: l'àrea industrial i la pedrera, amb la gran trituradora de pedra. A l'antiga *appelplatz* no hi ha

Àrea aproximada del KZ Gusen.
(El Memorial actual està vorejat en vermell)

construccions, però s'ha utilitzat com a magatzem per una empresa de pedreres. L'any passat, tres propietaris van oferir vendre aquestes edificis, fet que

obre una oportunitat única per donar el pas, perdut des de dècades, per aixecar un digne memorial de meditació i de trobada adequat a la dimensió històrica del camp.

No obstant, la negociació per a la compra s'ha posposat durant més d'un any i els diputats formulen un seguit de preguntes, entre elles:

- Els plans per a l'ús futur del lloc, a partir de l'estudi que es va acabar a finals del 2018.

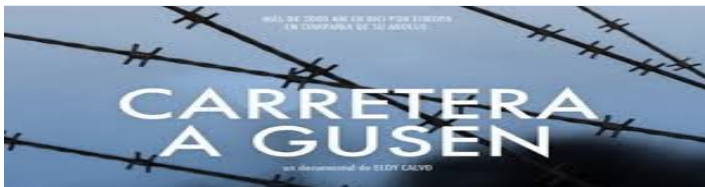
- El pressupost de compra de les

propietats i l'estat de les negociacions amb l'empresa Poschacher (uns 28.000 m2) i amb la propietat Danner (uns 10.000 m2).

- Els contactes amb la República de Polònia, que ha plantejat insistentment la demanda de compra de les restes del camp per part de la República d'Àustria.

- Els contactes amb associacions d'expresoners, com el Comitè Internacional de Mauthausen.

Nosaltres creiem que li pertoca a la república austríaca fer-se càrrec de la compra dels terrenys, com a exercici de responsabilitat i reparació. I les associacions memorialistes de la deportació, representades pel CIM, han de ser els interlocutors sobre el futur memorial que s'ha d'aixecar a Gusen.

L'equip responsable d'aquest projecte audiovisual es va traslladar a la població de Jorcas, a Terol, per tal de conèixer l'entorn d'on procedia Félix Izquierdo García, mort a

Gusen el novembre de 1941, i elements del documental. L'amabilitat del seu alcalde Román Izquierdo i de Lucía Pérez García-Oliver, que els van acompanyar en la seva visita a la localitat i els van mostrar diversa documentació municipal que va permetre a Àlex Cirera descobrir aspectes inèdits de la història de la família del seu avi. També s'han gravat, a la seu de la nostra associació, diverses entrevistes a nèts de deportats sobre la seva vinculació afectiva amb la memòria del seu familiar deportat.

Cens deportats de Terrassa

La nostra associació forma part, des de la seva fundació, de l'*Espai de la Memòria i dels Valors Democràtics* de la ciutat de Terrassa, col·laborant amb diferents entitats i associacions amb presència a la ciutat vallesana en la concreció d'activitats que posen en valor la memòria de les víctimes

de la guerra i de la dictadura, així com l'extensa trajectòria de la lluita obrera local pels seus drets i per les llibertats democràtiques. Actualment Juan Antonio Olivares Abad i Juan M. Calvo Gascón, el nostre representant, estan elaborant el cens de deportats de la ciutat que ascendeix a un total de 51 persones entre les quals hi ha 21 nascuts a Terrassa i uns altres 30 residents, procedents de diferents territoris de l'Estat.

Memorial de la Resistència a Peniche (Portugal)

El 27 d'abril es va inaugurar la 1a fase del Museu Nacional de la Resistència i de la Llibertat a la fortalesa de Peniche, amb un Memorial amb els noms dels 2510 presos polítics, entre 1934 i 1974. Gràcies a l'esforç de moltes persones i entitats, el museu es convertirà en símbol de la resistència contra el feixisme, en un procés continu i de defensa de la llibertat.

Convocatòria Premis Marcel·lí Garriga i Montserrat Roig

De nou estan convocats aquests dos premis: el Marcel·lí Garriga, de fotografia, amb el 31 de març de 2020 com a termini per a la seva presentació, i el Montserrat Roig, de creació històrico-literària, amb la data del 10 d'abril. Podeu consultar las bases a la [pàgina web de l'Amical, secció activitats](#).

Premi "Trece Rosas"

El 19 d'octubre l'Amical de Mauthausen i altres camps va ser una de les entitats guardonades per haver rebut el premi en anys anteriors; en el nostre cas el 2012. Enric Garriga va ser present a l'acte celebrat a Gijón.

Xarxa "Mai Més" V Trobada d'ajuntaments de la Xarxa Mai Més a Sabadell

El dia 15 de novembre de 2019, representants de més de 25 ajuntaments i de diferents entitats i associacions de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme, Mai Més, s'han trobat a Sabadell per a seguir treballant per la memòria i contra el feixisme i debatre conjuntament quines i com han de ser les polítiques públiques de memòria i de prevenció del feixisme.

Els representants municipals han expressat la seva inquietud per l'ascens de l'extrema dreta a Espanya, i el perill de retallada dels drets civils i d'augment de les desigualtats que això pot representar; i la necessitat de seguir impulsant i desenvolupant programes de sensibilització a la ciutat i especialment amb els joves, per a minimitzar l'impacte que aquest greu gir, a Europa i al món, pot tenir a les nostres ciutats i pobles.

Aquesta cinquena trobada ha estat la continuïtat de les que van tenir lloc a Vilafranca del Penedès, Santa Coloma de Gramenet, Torredembarra i Manresa i consolida la Xarxa de municipis com un espai comú de treball per la memòria i per dotar d'eines als ajuntaments per a prevenir el feixisme i defensar els Drets Humans.

La Trobada es va desenvolupar en diferents blocs temàtics. En

primer lloc es va presentar la ponència teòrica sobre "El paper dels museus i els arxius municipals en la tasca de conservació i difusió de la memòria històrica" a càrrec de Joan Comasòlivas i Genís Ribé, de l'Arxiu Històric de Sabadell i Museu d'Història de Sabadell, i de Jaume Vila, de l'Arxiu Nacional de Catalunya. En el segon bloc de recursos, Teresa Reyes de la Oficina de Patrimoni Cultural de la

Diputació de Barcelona, va presentar les línies de suports als ajuntaments en aquesta temàtica de patrimoni i de memòria històrica; David F. de Arriba, va presentar el projecte “Memòria i vinyetes”, per a divulgar la memòria per mitjà del còmic, especialment entre els joves i els centres educatius, però també en els projectes i biblioteques municipals; i finalment Fina Ferrando, en nom de l'Amical, va presentar la nova web de la Xarxa Mai Més, on es podran consultar les activitats i projectes dels diferents integrants de la Xarxa, els ajuntaments, els joves, el professorat i les entitats, i també el Banc de Recursos pedagògics sobre Holocaust i deportació, que ara estarà molt més assequible i interactiu.

En el capítol d'experiències, la regidora de memòria històrica de l'ajuntament de Terrassa, Ona Martínez, va presentar el resum de les activitats, i les propostes de futur de la ciutat vallesana; Joan Carles Batanés, alcalde de Sant Fruitós de Bages, acompanyat per l'Anna Cura, arxivera municipal, van aportar el treball que des d'aquest municipi del Bages s'està duent a terme amb la implicació de l'INS Gerbert d'Aurillac, al voltant del projecte Manresa-Mauthausen, i sobre els deportats santfruitosencs; i finalment Gemma Parra, en nom de l'ajuntament de Cubelles, va exposar les diferents activitats realitzades sobre memòria en aquest municipi del Garraf.

Com en edicions anteriors, la jornada també va incloure un homenatge als deportats i deportades al monument en memòria dels deportats sabadellencs a la Plaça de Montserrat Roig, amb una ofrena floral i la participació dels joves del INS Jonqueres, que van convidar als assistents a dipositar les flors al peu del monument i a escriure un desig en unes cintes blanques disposades per a l'ocasió; acte emotiu que va cloure amb la foto dels assistents a la trobada. A la tarda els participants visitaren el polvorí de l'aviació republicana a l'aeròdrom de Sabadell.

Els ajuntaments de la Xarxa han escollit la ciutat de Vilanova i la Geltrú com a seu de la VI Trobada al 2020, i a Sant Fruitós de Bages, per acollir la del 2021.

De la trobada en va sorgir la següent **Declaració**:

“Els representants de més de 25 ajuntaments de la Xarxa

Mai Més, i de diferents entitats i associacions, reunits a Sabadell per seguir treballant per la memòria i contra el feixisme i debatre conjuntament quines i com han de ser les polítiques públiques de memòria i de prevenció del feixisme volem expressar la nostra inquietud per l'ascens de l'extrema dreta a Espanya, i pel perill de retallada dels drets civils i d'augment de les desigualtats que pot representar; i la necessitat de seguir impulsant i desenvolupant programes de sensibilització a ciutats i pobles i especialment amb els joves, per tal de combatre els efectes de l'ascens de l'extrema dreta, que amenaça la democràcia, a Espanya a Europa i al món.

Valorem positivament l'existència de la Xarxa Mai Més, i les seves trobades com espai comú de treball en un marc municipalista ja consolidat i útil per presentar ponències, intercanviar recursos i experiències locals i debatre i reflexionar conjuntament sobre les polítiques públiques i el paper dels ajuntaments en la conservació i la transmissió de la memòria democràtica.

Que la Xarxa Mai Més sigui aquest espai per la memòria i per dotar d'eines als ajuntaments per a prevenir el feixisme i defensar els Drets Humans; per a dotar els tècnics i càrrecs electes municipals d'eines de gestió i reflexió per a impulsar i executar polítiques públiques de memòria en un moment, l'actual, on creixen la intolerància i l'extrema dreta i on la defensa de les llibertats i la convivència, dels drets humans i civils i dels valors republicans es més necessari que mai”.

II Trobada d'Instituts de la Xarxa Mai Més a la Comunitat Valenciana

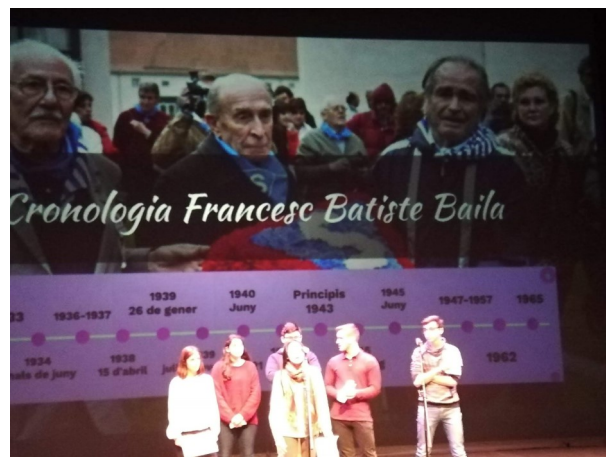
El 13 de desembre el Gran Teatre de Xàtiva va acollir la II Trobada d'Instituts de la Xarxa “Mai Més” de la Comunitat Valenciana, organitzada per l'Institut Lluís

Simarro i l'Amical de Mauthausen. En la trobada hi van participar una quinzena d'instituts de la Comunitat Valenciana, a més d'estudiants Erasmus procedents d'instituts de França i d'Àustria, que també treballen sobre la Memòria Històrica, i va comptar amb la presència del president de l'Amical Mauthausen, Enric Garriga.

L'alcalde de Xàtiva, Roger Cerdà, va manifestar que “és un estímul que un institut de la nostra ciutat haja impulsat aquesta II Trobada de la Xarxa “Mai Més” perquè les polí-

tiques de recuperació de la memòria són una prioritat per tal de recuperar el passat i treballar colze a colze amb les associacions i col·lectius per a evitar que la història es torne a repetir”.

La xarxa “Mai més”, impulsada des de l'Amical Mauthausen té entre els seus objectius conservar la memòria històrica de la deportació republicana i prevenir i sensibilitzar contra el feixisme. La xarxa creix a partir del món local amb projectes amb rostre als quals se sumen altres municipis, entitats i centres educatius del país coordinats per xarxes de l'estat, ciutats i xarxes arreu d'Europa.

HOMENATGES

Parla (Madrid). El 13 de setembre, el ple de l'Ajuntament ha aprovat dedicar un parc de la localitat a les víctimes de l'Holocaust, a proposta de "Otra Parla es Posible" que aglutina Podem i IU i que va presentar la moció següent: "Seguint amb el compromís amb la memòria democràtica que mantenim des d'Unides Podem, volem que el nostre Ajuntament dediqui un parc a la seva memòria i que seguim treballant amb aquest homenatge a les víctimes de l'Holocaust, per aprofundir en construir una memòria col·lectiva i democràtica de la nostra ciutat". La moció va prosperar amb els suports de tots els grups municipals, excepte VOX, que va votar en contra. Va haver-hi especial reconeixement al parleño Ángel Ramírez Pantoja, assassinat a Gusen el 1941.

Leganés (Madrid). El 26 d'octubre es va retre homenatge als republicans deportats al Parc de la II República de la ciutat, amb la presència de la ministra de Justícia,

Dolores Delgado, l'alcalde, Santiago Llorente, el secretari general del PSOE de Madrid, José Manuel Franco i el nostre soci Juan Pedro

Rodríguez, veí de la localitat. La ministra va subratllar que "Franco no va ser un observador passiu del que ocorria en els camps de concentració. Va ser qui va donar l'ordre perquè el règim nazi acabés amb la vida dels nostres compatriotes". L'alcalde va emfatitzar el caràcter simbòlic de l'acte, el secretari general del PSOE de Madrid va indicar que es tractava "d'un dia gran per a totes aquelles persones que volen girar full", i per la seva banda Juan Pedro Rodríguez va recordar als deportats del municipi i als milions de persones que van morir en els camps de concentració i d'extermini nazis. Després dels discursos, la ministra va col·locar un centre de flors al monòlit, seguida d'un dels familiars dels assassinats als camps nazis (el fill del deportat Antonio García de Fuenlabrada dels Montes).

La Torre de Capdella (Lleida). El 26 de juliol, homenatge,

a la seva localitat natal, a Conxita Grangé, darrera deportada republicana supervivent del camp de Ravensbrück, que ens deixà recentment; amb assistència de

l'Amical representada per Josep San Martín.

Barcelona. El 9 d'octubre va tenir lloc la cerimònia de comiat del lluitador antifeixista Lluís Martí Bielsa al Tanatori de les Corts. Va assistir a l'acte Llibert Villar.

Barcelona. El 13 d'octubre, al Fossar de la pedrera de Montjuïc es va realitzar l'homenatge anual als immolats i republicans executats i empresonats, amb assistència de Llibert Villar.

Villanueva de la Serena (Badajoz).

El 19 d'octubre, en el marc de l'homenatge a les víctimes del franquisme, va tenir lloc al Palau Consistorial *La Jabonera* un acte de memòria als deportats de la localitat, organitzat per la Delegació d'Extremadura de l'Amical.

Cortes de Pallàs (València). El 2 de novembre es va realitzar la Jornada de record i homenatge al Centre Social "Cortezanos en camps de concentració nazis", amb conferència d'Adrián Blas Mínguez i projecció del documental de Rosa Brines "Mauthausen-Gusen: la memòria".

Águilas (Múrcia). El 5 de novembre, al Jardí de la Memòria i organitzat per l'Ajuntament d'Águilas i Amical de Mauthausen, es va homenatjar a Andrés Pérez Díaz, assassinat a Gusen.

Barcelona. L'11 de novembre Llibert Villar va assistir a la commemoració de l'armistici de la 1a Guerra Mundial, organitzat pel Consolat de França.

Vinaròs (Castelló) El 21 de novembre conferència de l'Amical, dins els actes organitzats en l'any Paco Bastiste en commemoració del centenari del naixement d'aquest deportat vinarosenc.

Alhama de Murcia. El 29 de novembre es va presentar el

llibre *Alhameños en campos de concentración nazis. La memoria recobrada* d'Alfonso Cerón Aledo, a la biblioteca de l'IES Miguel Hernández, amb la presència de l'autor, l'alcalde, la regidora de Cultura, el

director de l'Institut i Enric Garriga.

Monument als jardins del Ministeri de Fomento.

Als jardins del Ministeri de Fomento s'ha instal·lat un monòlit en memòria de tots els deportats.

ACTIVITATS I EXPOSICIONS

Com és habitual, per raons d'espai, ometem les conferències als centres educatius, impartides per Llibert Villar, Tomàs Rebollo, Fernando Cardoso, Josep San Martín, Joan Calvo, Enric Garriga i Rosa Toran.

La Granja de San Ildefonso (Segòvia). El 20 de setembre, conferència de Concha Díaz "Els camps d'extermini nazis" al Saló Siglo XXI de l'Ajuntament, organitzada per la UNED-Segòvia.

València. 20 de setembre, presentació de "Memòria i vinyetes. La memòria històrica a l'aula a través del còmic", al Col·legi Major Rector Peset de la Universitat, amb la participació d'Adrián Blas Mínguez.

Fuenlabrada. Del 23 al 25 de setembre, curs "Víctimes del Nazisme" organitzat pel Centre Madrid-Sud de la UNED, en col·laboració amb l'Amical de Mauthausen i altres camps, que es va poder seguir presencialment i online. Dirigit per Alicia Altred, catedràtica de la UNED, i coordinat pel familiar de deportat i membre de la FNDIRP i de l'Amical Juan Pedro Rodríguez. Al costat d'altres ponents i especialistes, van participar el president de l'Amical, Enric Garriga, així com Concha Díaz Berzosa i Rosa Toran.

Sant Boi de Llobregat. Participació amb un estand a la Trobada de Solidaritat *Barreiant 19* del 4 al 6 d'octubre.

Sabadell. Participació amb un estand a la trobada *Mescla't* el 5 d'octubre.

Cabrianes (Barcelona). "De Cabrianes a Mauthausen", acte organitzat pel Centru, la OTP i l'Amical, el 6 d'octubre.

Lleida. 5 d'octubre conferència de Josep San Martín i Ma Teresa Curià a l'Ateneu "La Baula" de Lleida dins les *Jornades antifeixistes*.

Barcelona. 10 octubre. A la Biblioteca Francesc Boix, del Poble Sec, conferència de Rosa Toran, "Francesc Boix des de l'exili", dins el cicle "Francesc Boix, fotògraf del Poble Sec", organitzat per Fotoconnexió, el Centre Cultural Albareda i la Biblioteca.

Madrid. Dins el Congrés "Mujer y exilio", realitzat a l'Institut Cervantes del 16 al 18 d'octubre, presentació de la ponència de Joan Calvo i Rosa Toran "Memòries militants des de l'exili", en la qual es detallen les trajectòries de Delfina Tomás, Isabel Vicente, María Olivart i Constanza Martínez.

Madrid. El 22 d'octubre, dins la 4a jornada de el Projecte Shoà "Educació i memòria de l'Holocaust Jueu" al curs CTIF Madrid-Sud, Concha Díaz Berzosa va desenvolupar la ponència "Espanya i els espanyols davant el feixisme".

Argentona (Barcelona). Conferències de Rosa Toran, el 24 octubre, als alumnes de l'Institut i a l'Aula Universitària.

Tarragona. Participació al Congrés Literatura i exili, a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Juan M. Calvo i Rosa Toran van presentar el 24 d'octubre la comunicació "De l'exili als camps nazis. Comunicacions epistolars amb les famílies", a partir de les cartes conservades a la nostra associació enviades per diverses víctimes del nazisme des de diferents destinacions en el seu camí de l'exili fins caure en mans alemanyes durant els primers mesos de la Segona Guerra Mundial.

Alacant. A la sala d'actes del MACA, el 30 d'octubre, dins el cicle "Perseguidas y represaliadas: mujeres deportadas a los campos de concentración nazis", conferència del soci Aquiles Rubio, taula rodona i la performance "Triángulo Rojo".

Alacant. El 2 de novembre, al Centre Social San Isidro, intervenció d'Aquiles Rubio a les XII Jornades en torn al camp de concentració d'Albatera amb el títol: "1939-2019. 80 anys de resistència antifeixista".

Barcelona. Assistència, el 7 de novembre, d'Alex Rigol, José Manuel Revuelta, Carlos Quesada i Rosa Toran a la commemoració de la Nit dels Vidres Trencats, al Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona.

Vilafranca del Penedès. Conferència d'Enric Garriga, el 14 de novembre, al Casal Popular amb el títol "Amical de Mauthausen i altres camps, la lluita per la memòria i contra el feixisme, avui".

Barcelona. Participació, el 16 de novembre, a l'acte de la Plaça Urquinaona "Aturats en moviment. Treball i drets socials en la memòria democràtica", amb presentació del llibre *Parados en movimiento* de Pere Jódar i Jordi Guiu i acció teatral *Salir del pozo* pel grup de teatre de persones en atur del Districte de Nou Barris. L'activitat, inserida en el projecte Laietanes de l'Ateneu de Memòria Popular, reivindicà a l'ajuntament la senyalització de la plaça com a lloc de memòria, en tractar-se d'un espai de contractació laboral il·legal en els anys 70.

Valverde del Majano (Segòvia). Conferència de Concha Díaz «Espanyols deportats als camps nazis» a la biblioteca municipal, el 23 de novembre.

Sueca (València). Conferència de Blas Mínguez, el 27 de novembre, a l'IES Joan Fuster, centrada especialment en els *Pochacas*, després de visionar el documental de Rosa Brines.

Barcelona. El 29 de novembre, en el Parlament de Catalunya, preparació de les intervencions dels alumnes dels Escolapis de Vilanova i la Geltrú per al Dia de l'Holocaust, a càrrec de Josep Escoda i Llibert Villar.

Sabadell. Del 3 de desembre al 18 de febrer, III Cicle de cinema sobre la deportació als camps nazis, al Cine Imperial, organitzat per l'ajuntament i l'Amical, amb col·laboració de la Diputació de Barcelona.

Barcelona. Activitat de l'Ateneu de Memòria Popular, el 29 novembre, per tal de reivindicar l'escola pública dins el projecte Laietanes, amb presentació a la sala d'actes de CCOO del llibre de Cèlia Cañellas i Rosa Toran *Una escola simbòlica i monumental* i acte reivindicatiu davant l'escola Baixeras per demanar a l'ajuntament la senyalització de l'indret.

Alcalá de Henares (Madrid). 12 desembre, conferència de Concha Díaz a l'Antic Hospital de Santa Maria la Rica "alcalaínos en els camps de concentració nazis".

Rubielos de Mora (Terol). 7 de desembre. Conferència a l'Auditori de José Luis Morro i D. Montolio «Un rubielano en els camps d'extermini».

Benasc (Osca). El 7 de desembre, conferència de Josep San Martín i Fernando Cardoso al Palau dels Comtes de Ribagorça, «Ribagorçans en els camps de concentració nazis», organitzada per l'Ajuntament i la Biblioteca municipal.

Castelldefels (Barcelona). Assistència d'Enric Garriga a l'acte d'inauguració de la Plaça Neus Català, el 10 de desembre.

Cáceres. La Delegació d'Extremadura de l'Amical de Mauthausen y altres camps ha tornat a presentar del 10 al 20 de desembre l'exposició "Republicans espanyols als camps nazis" en el Centre d'Educació d'Adults (CEPA).

Presentacions del llibre de Joan M. Calvo

"Dentro de poco os podré abrazar. Supervivientes aragoneses de los campos nazis": 18 i 21 octubre, a l'ajuntament de Maella i a la Casa de Cultura de Gallur, respectivament; 11 novembre, a la Sala d'actes del Palau Montcada de Fraga; el

dia 12 a l'IES Miguel Catalán de Saragossa; el 27 de novembre a la Sala d'actes del Museu provincial de Terol, organitzada per l'associació Pozos de Caudé; i el dia 28 al Centre Social d'Ejea de los Caballeros en col·laboració amb l'Ajuntament i l'Associació Batallón Cinco Villas.

Presentació del llibre de J. M. Calvo a Ejea de los Caballeros

Delegació del País Basc

Entre els dies 13 i 23 de novembre, s'han realitzat, juntament amb l'Associació *La Ilusión* de Renteria, un seguit d'actes d'homenatge a memòria de Jose Irusta Mugarza, deportat de Deba a Dachau.

La delegació ha elaborat propostes i ha sol·licitat la seva inclusió en l'esborrany de l'avantprojecte de Memòria Històrica que està preparant Gogora. També ha participat en la coordinadora GOLDATU per a la creació, juntament amb nombroses associacions memorialistes del País Basc, d'una Iniciativa Legislativa Popular, per presentar al Govern Basc com a resposta a l'esborrany de Gogora sobre Memòria Històrica.

Acte a Deba (País Basc)

Assemblea de Rivesaltes

Enguany l'assemblea anual de socis s'ha celebrat a Rivesaltes i ha culminat un itinerari de dos dies, el 26 i 27 d'octubre, per llocs de memòria del Rosselló (Argelers, Elna i Rivesaltes), que ha permès la confraternització entre els socis i sòcies i el contacte amb associacions afins de memòria de terres franceses. La satisfacció que han expressat

reberen la salutació de benvinguda de Emmanuelle Hospital, responsable del Memorial del camp d'Argelès Sur-Mer i de Bernard Ducassy, regidor de Cultura del municipi de Rivesaltes. Els informes de les actuacions des de la darrera assemblea, així com els projectes de futur van ser aprovats per unanimitat.

La nova junta proposada va ser també aprovada per unanimitat i quedà conformatada de la següent manera:

Presidència: Enric Garriga

Vicepresidència: Llibert Villar i Concha Díaz

Secretaria general: Isidoro Teruel

Tresoreria: Joan M. Calvo

Secretaria d'arxius i publicacions: Rosa Toran

Secretaria de relacions internacionals: Enric Garriga,

Visita al Museu d'Argelers

els assistents ens ha fet albirar que aquesta nova fórmula de combinar l'assemblea amb visites a indrets de memòria es pugui repetir.

Pel que fa a l'assemblea, celebrada a l'auditori del Memorial de Rivesaltes el dia 27, hi participaren 49 socis, que

Visita al Memorial d'Argelers

Concha Díaz, Josep San Martin i Valerie Esparoner.

Vocalies: Àlex Rigol, Fernando Cardoso, José Manuel Revuelta i Nathalie Serra.

Vocalies delegades: **Andalusia**, Àngel del Rio; **València**, Adrián Blas Mínguez; **Aragó**, Josep San Martin; **Euskadi**, Juan Francisco Murillo; **Extremadura**, José Hinojosa i Antonio López; **Madrid**, Concha Díaz; **Àustria**, Birgit Pichler i **Berlín**, Marc Navarro.

Representacions als Comitès Internacionals: **Mauthausen**, Concha Díaz i Josep San Martín; **Buchenwald**, Enric Garriga; i **Sachsenhausen**, Valerie Esparoner.

Assemblea al Memorial de Rivesaltes

RECORDEM A...

Rodolfo Buisán Navarro, soci 505, que morí el passat mes d'agost.

Salvador Camp Ibáñez, soci 237, que morí el passat mes de juny.

Josep Esqué Carnicer, soci 219 i fill del deportat assassinat

a Gusen, Alexandre Esqué Motlló, que morí el 6 d'octubre.

Consol Massachs Carreras que morí el 24 de novembre. Era la sòcia número 746 i germana del deportat Lluís Massachs Carreras, gasejat a Hartheim.

Subscripció per a la restauració del monument del Memorial de Mauthausen

En el moment de tancar l'edició d'aquest butlletí està encara obert el termini de donacions per a la restauració del monument del Memorial de Mauthausen.

L'Amical ha avançat la restauració en vistes a la celebració del 75è aniversari de l'alliberament del KZ de Mauthausen.

En el proper butlletí publicarem el llistat dels donants.

ACRÒSTIC TEMÀTIC N° 20

David Domènech

Situa correctament en horitzontal totes les definicions i descobriràs, en la línia vertical el nom d'un camp situat a la localitat que porta el mateix nom, a la regió de l'Alt Palatinat i a l'Estat de Baviera.

HORITZONTAL:

1. De nombre Paulus, firmó la rendició formal del sextè exèrcit alemany en Stalingrad.

2. Qualsevol cos llançat per un arma, especialment de foc, o un avió contra un objectiu enemic.

3. Peça d'artilleria amb una trajectòria de corba major que un canó però menor que un morter.

4. Fortí o casamata fortificats i provistos d'armament.

5. Presó on van ser executats els condemnats a mort en els processos de Tòquio.

6. Conjunt d'arroses que se posen en l'animal de tir per transportar material bèl·lic.

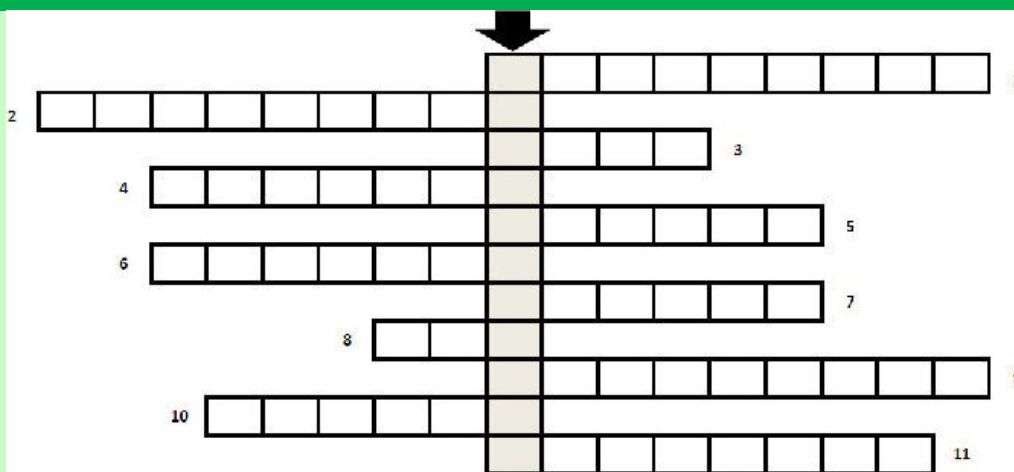
7. De nom Chester, comandant de la flota nord-americana en el Pacífic durant la II Guerra Mundial.

8. Sigles d'una organització de combat. Va ser un dels principals moviments de resistència en el gueto de Varsòvia.

9. Comunicat o proposta definitiva que fa una de les parts en una negociació, especialment entre Estats.

10. Obedir, complir ordres, acceptar una disciplina.

11. De nom Heinz W. General alemany pioner de la guerra relàmpag.

Solució al n° 20. Horitzontal: 1. Friedrich, 2. Projectil, 3. Obús, 4. Bunkers, 5. Sugamo, 6. Atalaje, 7. Nimitz, 8. ZOB, 9. Ultimatum, 10. Acatar, 11. Guderian. **Vertical:** Flossenbürg.

Ajuntament de Barcelona

Diputació de Barcelona

LOTRANS

Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Obra Social Fundación "la Caixa"

Ajuntament de Vilafranca del Penedès